

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 30 juni 2020 – 10:30 uur d.d. 01 juli 2020

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 IC-personeel 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Zorgpersoneel GGD'en 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Vakbonden Virologen

Samenvatting

- De meeste aandacht gaat uit naar het 'Opschalingsplan COVID-19'. Media zoomen vooral in op de kritiek op het plan – is opschaling wel haalbaar met een groot personeelstekort in de zorg? Trouw schrijft bijvoorbeeld dat dat tekort 'de achilleshiel' is van het plan. Media spreken van een 'noodkreet' van het LNAZ. Onder meer AD citeert de reactie van de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen: "Een spreekwoordelijk blik mensen opentrekken is onmogelijk."
- Het Opschalingsplan en de bonusdiscussie zijn door elkaar heen gaan lopen: 'extra personeel gaat er niet komen, zolang er geen structurele herwaardering komt voor zorgpersoneel'. Diederik Gommers herhaalt in de media zijn 'teleurstelling in de politiek' dat het salaris van zorgpersoneel niet structureel wordt verhoogd.
- Nieuwsuur zegt over het plan dat het tegen 'de weerbarstige realiteit en gevoelens onder zorgpersoneel aanloopt'. EenVandaag brengt die gevoelens in beeld en laat verpleegkundigen aan het woord. Zij vrezen verdeeldheid onder het personeel.
- Kamerlid Femke Merel van Kooten-Arissen snapt niet hoe de commotie kon ontstaan. "De werkgevers hebben hier in mijn optiek het beste zicht op. Hoe moeilijk is het om even uit te zoeken wie er extra inzet hebben geleverd, dat door te geven, zodat die mensen de bonus krijgen?" Volgens Van Kooten-Arissen is er bij deze regeling geen sprake van een plafond. "De minister gaat uit van 800.000 mensen, maar hij heeft ook duidelijk gezegd: als het er meer zijn, zijn het er meer."
- In een brandbrief aan de politiek schrijven 81 artsen dat de coronamaatregelen meer schade aanrichten aan de volksgezondheid dan dat ze goed doen. "De regels hebben onvoldoende wetenschappelijke basis en staan niet-coronazorg in de weg. [...] Van het inhalen van niet-geleverde zorg zal geen sprake zijn zolang de maatregelen blijven gelden."
- Stop Onnodige Vrijheidsbeperking in de Zorg (SOVIDZ) spant een kort geding aan tegen de staat. Ze vinden het 'aantasting van de mensenrechten' dat bij één of meer besmettingen in verpleeghuizen of kleinschalige woonvormen bezoek verboden is.
- Media zetten de versoepelingen op een rijtje die vanaf woensdag 1 juli ingaan. 'We krijgen weliswaar wat meer bewegingsvrijheid, de anderhalve meter blijft gelden' is het beeld daarbij.
- Aanhoudende aandacht voor de waarschuwing van Chinese onderzoekers. In China blijken varkensboeren de afgelopen jaren besmet te zijn geraakt met een nieuwe, mogelijk gevaarlijke griepvariant (G4 EA H1N1). "Dit kan een opmaat zijn voor een wereldwijde pandemie", waarschuwen de onderzoekers. Viroloog Ab Osterhaus vindt het 'te vroeg' om te zeggen of G4 EA H1N1 gevaarlijk wordt.
- Het testen van mogelijk besmette personen en het doen van bron- en contactonderzoek is inmiddels op orde, zegt de GGD tegen NRC. Arts infectieziektebestrijding Putri Hintaran (GGD Utrecht) zegt het idee te hebben dat er "grip komt op de situatie".
- Uit onderzoek van EenVandaag blijkt dat het vertrouwen in de aanpak van het Kabinet hoog is (69%). Maar op het hoogtepunt van de crisis was dit hoger: 79%. De opvatting over het tempo van de versoepelingen laat een wat diffuser beeld zien: voor 29% gaan de versoepelingen te snel; voor 21% (vooral FvD en PVV-aanhangers) te langzaam. 47% is tevreden over het tempo. Wel maakt 55% zich zorgen over een mogelijk tweede golf als gevolg van de huidige versoepelingen.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)*Slachtofferaantallen*

- Het aantal coronapatiënten op de IC's is gezakt van 32 naar 29. Na twee dagen van stijging is het aantal terug op het niveau van afgelopen zaterdag. Dit is het laagste aantal in de afgelopen maanden. Ernst Kuipers, zegt dat meer dan de helft van de IC-afdelingen in Nederland geen enkele coronapatiënt meer heeft liggen.

Volgens het LCPS is het aantal coronapatiënten op verpleegafdelingen juist met drie gestegen naar 160. De ziekenhuizen behandelen in totaal dus 189 coronapatiënten, evenveel als op maandag.

- Op de IC's liggen 559 mensen met andere aandoeningen. Dat zijn er 32 meer dan op maandag. In totaal behandelen de ic's nu 588 mensen. Dit aantal schommelt al tijden rond de 600. Onder normale omstandigheden, zonder corona, zouden de intensivisten ongeveer 900 patiënten behandelen.

Scenario's

- De Zuid-Koreaanse gezondheidsdienst KCDC rekent er niet meer op dat de bevolking groepsimmunitet kan opbouwen tegen het coronavirus. De onderdirecteur noemt het 'wishful thinking' na analyse van zowel binnenlandse als buitenlandse onderzoeksgegevens. Sinds kort test KCDC het bloed van 6000 Koreanen op antilichamen van covid-19. Tot nu toe zijn deze in 0,1 procent van de monsters aangetroffen.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social mediakanalen van minister De Jonge wordt gevraagd of er controle komt op ventilatie. Ook laten mensen weten een structurele loonsverhoging voor de zorg te willen en geen eenmalige bonus.
- Op de corporate social mediakanalen van VWS gaat het over de IC-capaciteit, kritiek op de 1,5 meter afstand en is er discussie over vaccineren: wel of niet goed?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

Rapport 'Opschaling COVID-19'

- Er komen in Nederlandse ziekenhuizen op korte termijn 200 IC-bedden bij. Het totaalaantal IC-bedden komt daarmee op 1.350. Dat aantal moet snel uitgebreid kunnen worden tot 1.700 als de nood aan de man komt, is de doelstelling van het 'Opschalingsplan covid-19' dat in Rotterdam is gepresenteerd door Ernst Kuipers.
- Als Nederland te maken krijgt met een tweede golf van de corona-uitbraak, zijn daar niet alleen meer medici voor nodig, maar ook meer materieel. Zo moet het aantal mobiele IC's (afgekort MICU's) worden verdubbeld, van zeven naar veertien. Verder moeten 25 ambulances speciaal ingericht worden om coronapatiënten te verdelen over het land. Dat zegt het Landelijk Netwerk Acute Zorg in zijn plan voor opschaling van de zorg. Een MICU is een vrachtwagen die is ingericht als ambulance. Die kan zeven dagen per week rijden om patiënten van de ene naar de andere ic te brengen. Het LNAZ stelt ook voor om een extra traumahelikopter in te zetten. Die kan patiënten over grote afstanden vervoeren. In een traumahelikopter zit een Mobiel Medisch Team (MMT), een ploeg van drie mensen.
- In ruil voor uitbreiding van hun contracturen moeten verpleegkundigen meer zeggenschap krijgen over hun roosters en betere kinderopvang. Behalve benutting van het bestaande potentieel aan ic-handen, wordt er ook een beroep gedaan op afgezwaaide verpleegkundigen en personeel van andere afdelingen. Ook moet er meer ondersteunend personeel komen en minder 'administratieve last'.
- Zie verderop op (bij 'Betekenisgeving') de reacties uit het veld op het opschalingsplan.

Overig

- De WHO gaat grondig kijken naar een Chinees onderzoek over varkensgriep. Chinese wetenschappers waarschuwden gisteren dat een nieuw griepvirus onder varkens makkelijker kan worden overgedragen op mensen. Het WHO zegt: "Het laat zien dat we waakzaam moeten blijven voor griepvirussen. Die moeten we voortdurend monitoren, ook tijdens de corona-epidemie."
- Het testen van mogelijk besmette personen en het doen van bron- en contactonderzoek is inmiddels op orde, aldus de GGD. Nu Nederlanders weer bijna alles mogen, is het essentieel dat, als iemand besmet raakt, de lokale GGD dat snel te weten komt en alle contacten van die persoon inventariseert. Arts infectieziektebestrijding Putri Hintaran (GGD Utrecht) zegt: "Het is heel anders dan in maart. Nu hebben we de rust dat de processen goed ingericht zijn en de mensen al een tijdje meedraaien."
- Vanaf 1 juli gaan controleurs in het OV strenger handhaven op de mondkapjesplicht, zegt voorzitter Peters van OV-NL. "Na de invoering hebben we gedacht dat iedereen er eerst aan moest wennen, dus toen hebben we mensen er vooral heel vriendelijk op aangesproken. Nu moet iedereen er wel aan gewend zijn", zegt Peters. Afgelopen maand zijn ongeveer 120 boetes uitgedeeld aan reizigers die geen mondkapje droegen. "Dat is niet veel en dat was ook de bedoeling", aldus Peters. Vanaf morgen komen reizigers er dus minder snel met alleen een waarschuwing vanaf.
- Waarschijnlijk waren al in november vorig jaar de eerste coronagevallen in Alzano Lombardo, het dorp in de buurt van Bergamo dat later één van de meest getroffen plekken van de epidemie zou worden. Dat ontdekte het Openbaar Ministerie van Bergamo in haar onderzoek naar het ontstaan van de epidemie.

- De KNVB, Ajax, UEFA, de Johan Cruijff ArenA en clubs van de City Football Group gaan gezamenlijk op zoek naar innovaties die het voetbal kunnen helpen aanpassen aan de impact van corona. Onder de naam 'Football Innovation Platform' gaan ze zich richten op innovaties voor fans, spelers, media, clubs, stadions, competities en bonden. De opgedane kennis zal worden gedeeld met alle Nederlandse clubs.
- Bij alle wedstrijden in de hoogste klasse van het Deense voetbal mogen weer meer toeschouwers komen. Het gaat om maximaal vijfhonderd bezoekers per vak, die voor een meter tussenruimte moeten zorgen. Volgens de regering hebben experimenten bij andere wedstrijden laten zien dat dit verantwoord is.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokken?

- Stop Onnodige Vrijheidsbeperking in de Zorg (SOVIDZ) spant een kort geding aan tegen de staat. Ze vinden het 'aantasting van de mensenrechten' dat bij één of meer besmettingen in verpleeghuizen of kleinschalige woonvormen bezoek verboden is.
- Meerdere actiegroepen protesteren vanmiddag op het Binnenhof tegen het huidige Kabinetsbeleid. Ze maken een 'landingsbaan' van 40 meter richting de Tweede Kamer, daarmee verwijzend naar het steunpakket van 3,4 miljard euro voor KLM. "We eisen het uitfasen van de meest vervuulende sectoren, het sluiten van detentiecentra, het beëindigen van de privatisering van de zorg en sterk beleid op het beëindigen van racisme en discriminatie opgesteld overeenkomstig de voorstellen van Black Lives Matter.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Wetenschappers roepen op tot betere voorlichting over het dragen van een mondkapje in het OV. Dat zeggen ze na eigen onderzoek van RTL Nieuws dat concludeert dat 20% van de treinreizigers geen mondkapje draagt of die niet goed draagt. "Er is winst te behalen bij die een op de vijf die nog moet leren hoe ze het mondkapje moeten gebruiken, het nut ervan moet worden uitgelegd", zegt epidemioloog Patricia Bruijning van het UMC Utrecht. "Zeker nu we dichter op elkaar gaan zitten in het OV." NB: volgens Pedro Peters van OV-NL houdt slechts 8-10% zich niet aan de mondkapjesplicht obv onderzoek in Utrecht.
- Koninklijke Horeca Nederland biedt de Tweede Kamer vandaag een manifest aan met daarin een protocol met regels over hoe nachtclubs ook zonder anderhalve meter afstand verantwoord open kunnen. Zij willen al per 1 augustus open en een betere schadevergoeding. KHN wijst op de scheefheid van het huidige beleid: wel één op één met een sekswerker, met vijf man in de auto of met z'n allen in een vliegtuig, maar discotheken en nachtclubs moeten tot 1 september dicht blijven. Nachtclubs vallen buiten horeca, cultuur, kunst en vermaak. De gemeente gaat over het beleid, maar die is gebonden aan regelgeving van het Rijk. Voor nachtclubs is daardoor nog veel onduidelijk.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

Opschalingsplan ziekenhuizen

- Om de capaciteit van de IC in Nederlandse ziekenhuizen vanwege de coronapandemie uit te breiden tot 1.700 plaatsen, zijn duizenden extra verpleegkundigen nodig. Zeker als de gewone zorg ook moet doorgaan. "Voor de korte termijn is het vanuit het perspectief van opleiden niet haalbaar om bij een tweede piek de reguliere zorg 100 procent te laten doorgaan; dat zal dan gemiddeld 80 procent zijn", constateert het LNAZ.
- De afgelopen jaren werden al te weinig van deze specialisten opgeleid om het totale aantal op peil te houden. Het LNAZ becijfert dat jaarlijks 800 tot 1000 IC-verpleegkundigen moeten instromen. In 2017 begonnen er slechts 405 op de ic's. De instroom zal dus fors omhoog moeten en daarvoor moeten creatieve oplossingen worden bedacht. Om snel de capaciteit te kunnen verhogen, moeten IC-verpleegkundigen verantwoordelijk worden voor een groter aantal patiënten, aldus de opstellers van het rapport. Ze moeten dan ondersteuning krijgen van andere verpleegkundigen. Dat moet eigenlijk niet langer dan een maand duren, aldus het LNAZ. Ondersteuners moeten zo snel mogelijk, nog voor 1 oktober, worden opgeleid. Het netwerk stelt verder onder meer voor om de contracturen van deeltijdmedewerkers uit te breiden. Een belangrijke aanbeveling aan de overheid is om snel een "landelijk dekkend systeem" op te tuigen voor het vroeg signaleren van het aantal besmettingen en patiënten.
- Volgens Nieuwsuur loopt de ambitie in het zogenoemde Opschalingsplan Covid-19 aan tegen 'de weerbarstige realiteit en gevoelens onder zorgpersoneel'. Juist bij het personeel zit het probleem. Door personeelsgebrek is één op de tien IC-bedden nu al structureel niet in gebruik. Voor verpleegkundigen is ontevredenheid over het salaris de meest voorkomende reden om naar ander werk te zoeken. De instroom blijft daardoor al jaren achter bij de behoefte.

- *CNV* zegt uitbreiding "niet zonder personeel gaat". Om voldoende personeel aan te trekken én te behouden, zal de zorg aantrekkelijker moeten worden voor werknemers. De eenmalige bonus van 1000 euro die het kabinet onlangs in het vooruitzicht stelde, is volgens de bond te weinig. "Het kabinet blokkeerde de ruimte voor een structurele loonsverhoging. De waardering beperkte zich tot een éénmalige uitkering van 1000 euro, waarvan de uitwerking nog zeer onhelder is. Dat was te weinig", zegt voorzitter Anneke Westerlaken. Ze benadrukt dat zorgprofessionals "een cruciale rol" spelen in discussies over de toekomst van de zorg. "Krijgen ze die rol niet, dan zullen steeds meer professionals met hun voeten stemmen en de zorg definitief verlaten." *CNV* vindt het plan er "op papier goed uitzien". Westerlaken wijst er echter nog eens op dat Nederland nu al een tekort heeft aan gespecialiseerde IC-verpleegkundigen en de opleiding inclusief stage achttien maanden duurt. Het uitgangspunt van het kabinet is dat de reguliere zorg zoveel mogelijk door moet gaan bij een eventuele volgende golf van coronabesmettingen. "Dat maakt het goed plannen van capaciteit, aandacht voor stagiaires en nieuwe collega's én goede arbeidsvoorwaarden om mensen voor de zorg te behouden, extra belangrijk", aldus Westerlaken.
- Volgens de *NVZ* is het "vrijwel onmogelijk te beloven dat de reguliere zorg voor de volle 100% kan doorgaan". Dat komt onder meer door een "chronisch tekort aan medisch personeel", waarschuwt de *NVZ*. "Een spreekwoordelijk blik opentrekken is gewoon niet mogelijk. Bij een tweede golf opnieuw een groot beroep doen op ons personeel is een groot punt van aandacht", zegt de ziekenhuizenvereniging. De ziekenhuizen willen dat het ministerie van Volksgezondheid vooraf al de rekening van de uitbreiding betaalt. "Dat kunnen we niet genoeg benadrukken. Zonder die toezegging kan niemand er mee aan de slag", aldus de *NVZ*. Het *LNAZ* laat zich in zijn plan niet uit over de kosten van de uitbreiding.
- *Diederik Gommers (NVIC)* had graag gezien dat in het rapport over uitbreiding van de ziekenhuiscapaciteit vanwege de coronapandemie meer nadruk was gelegd op de positie van het personeel. "Wij hadden de klemtoon anders gelegd". Hij is 'een beetje ongelukkig' met de insteek van het *LNAZ*. Gommers vindt dat duidelijker in het rapport had moeten staan dat verpleegkundigen beter beloond moeten worden voor hun werk. "Er is geld nodig om verpleegkundigen aan ons te binden. Nu wordt te veel uitgegaan van hun goodwill: het gaat nu meer over verlopen intrekken en contracturen uitbreiden." In dat opzicht is hij ook teleurgesteld in de politiek, premier Mark Rutte voorop, omdat die geen extra salarisverhoging voor verpleegkundigen regelt. In het rapport staan wel een aantal punten over het aantrekkelijk houden van het vak en het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden, erkent Gommers. "Toch lijkt dit vooral een rapport van bestuurders die meer geld willen loskrijgen." Bijvoorbeeld voor hun infrastructuur, apparatuur en voertuigen. Het doel om de IC-capaciteit sterk uit te breiden voor een eventuele volgende golf coronapatiënten, terwijl de overige zorg gewoon doorgaat, is volgens Gommers niet haalbaar. "Daar zijn zulke grote aantallen personeel voor nodig, dat gaat gewoon niet lukken." Wel zegt Gommers dat ziekenhuizen nu meer voorbereidingstijd hebben, bijvoorbeeld om ondersteunend personeel voor te bereiden op ic-werk. Bepaalde knelpunten die zich in maart voordeden, zoals een tekort aan mondkapjes, zullen zich niet zo snel herhalen. Gommers vindt tot slot dat Nederland voor de toekomst beter moet nadenken over de vraag hoe de zorg een volgende ramp of virusuitbraak beter het hoofd kan bieden. "Ik zou graag zien dat het gesprek wordt aangegaan met mensen uit de zorg over vragen als: wat voor mensen hebben jullie nodig en kunnen jullie die buiten het ziekenhuis vinden?" Idealiter zou de zorg beschikken over een "flexibele schil" die in crisissituaties kan worden ingezet.
- "Het uitvoeren van het plan voor de uitbreiding van het aantal ic-bedden is een grote uitdaging", zegt *Rowan Marijnissen, voorzitter IC van V&VN* over het plan om dit najaar 1.350 ic-bedden structureel beschikbaar te hebben en bij een eventuele volgende golf van besmettingen snel uit te breiden naar 1.700 bedden. "Het is niet meer dan dat: een plan. Het is in zekere zin ook een 'noodzakelijk kwaad', omdat onze zorg niet is ingericht op het continu beschikbaar houden van capaciteit die je doorgaans niet of nauwelijks gebruikt", stelt Marijnissen. Ze wijst erop dat om het plan te kunnen doen slagen er meer waardering, loopbaanperspectief en zeggenschap voor de verpleegkundigen moet komen. "Dat vergt een omslag bij veel ziekenhuisbestuurders", aldus Marijnissen. "Maar het vergt ook iets van ons allemaal als verpleegkundigen. Zeggenschap word je nooit in de schoot geworpen. Je moet er altijd zelf iets voor doen. Wacht daarom niet af en stap met dit plan in de hand op je bestuur af. Ga het gesprek aan. Wat is bij ons mogelijk?"
- *De vereniging van academische ziekenhuizen (NFU)* zegt dat het "een hele klus is om dit plan uit te voeren".
- IC-verpleegkundige Maartsen Koster ziet niets in de plannen. "Het zal met de apparatuur en materialen wel lukken en ook het aantal bedden zal wel gerealiseerd kunnen worden. Maar met de huidige populatie IC-verpleegkundigen ga je het niet redden." Over de bonusdiscussie: "Wij hebben ons ingezet met risico voor onszelf en met de nodige belasting zowel op het werk als privé. En als je dan hoort dat de regering drie keer

tegen een hogere waardering stemt, dan heb je niet het gevoel serieus te worden genomen. Mede hierdoor heeft een groot aantal verpleegkundigen het gevoel dat bij een volgende keer niet dezelfde inspanningen worden geleverd". Over de instroom zegt Koster: "Een kwart van de leerlingen die beginnen aan een verpleegkundigenopleiding stopt na het eerste jaar, geloof ik. Dan komen ze erachter dat er veel nachtdiensten gedraaid moeten worden, dat ze tijdens weekenden en feestdagen moeten werken en dat alles tegen een relatief laag salaris."

- Teamleider Lieke van Puijenbroek in het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis maakt zich zorgen over de plannen. "Bedden hebben we al voldoende, maar we hebben geen personeel voor de bedden. En dat tekort hebben we niet in een paar maanden opgeplust. Dat is echt een illusie. Het personeelstekort geldt voor alle gespecialiseerde en reguliere afdelingen." Puijenbroek vindt de plannen 'vooral veel ideeën op papier'. "We hebben door de coronacrisis nu ook meer uitval van verpleegkundigen. Er is veel van ze gevergd, een aantal is overbelast." Haar ziekenhuis draait nog niet op de volle 100 procent. "Met alle nieuwe maatregelen als afstand houden bijvoorbeeld. Binnen een paar maanden is dit niet opgelost."

Bonusregeling

- EenVandaag schenkt in een item aandacht aan de worsteling van zorgpersoneel en -instellingen over de bonus. In verpleeghuis De Vijverhof in Harmelen is het nieuws over de coronabonus met gemengde gevoelens ontvangen. "Corona heeft er hier flink ingehakt", vertelt verpleegarts Suzanne Lans. "We hebben vanaf het begin ontzettend hard gewerkt. Heel veel uren gemaakt, alles om corona zoveel mogelijk buiten de deur te houden." Toch kan Suzanne geen aanspraak maken op de bonusregeling, omdat ze werkzaam is als arts. "Al snel werd duidelijk dat er voor mij geen bonus inzat. En daar moeten we het mee doen. Ik vind het heel erg jammer dat er onderscheid wordt gemaakt tussen medewerkers binnen dezelfde sector."
- Huismeester Ton Beringen: "Het is hier een hele drukke tijd geweest. De werkdruk was enorm en we moesten heel veel ad hoc doen. Ik ben ondersteunend personeel", legt hij uit. "Maar als het bed kapot is, dan kunnen de bewoners niet meer de goede verzorging krijgen. Of als het licht kapot is dan liggen ze allemaal in het donker. Ik hoop dat ik de bonus krijg. Ik heb het wel gehoord maar of het gaat gebeuren moet ik nog zien. Het gebaar is mooi maar ik vind wel dat onderscheid tussen collega's echt niet kan."
- Duidelijk maken hoeveel personeel in aanmerking komt voor de bonus levert problemen op stelt Trudy Prins, bestuurder van zorgcentrum De Vijverhof. "Natuurlijk is het fijn dat we een bonus krijgen. Maar ik moet nu beslissen wie hard genoeg gewerkt heeft om een bonus te verdienen maar er worden ook groepen uitgesloten." Volgens Prins moet de overheid zonder voorbehoud over de brug komen. "Ik vind dat de minister met zijn collega-ministers in de nationale portemonnee moet kijken. Die lijkt oneindig voor alle commerciële bedrijven die miljarden investeringen krijgen. Hij heeft nog 500 miljoen meer nodig om een bonus uit te keren aan al het zorgverlenend personeel. Daar kan hij vast wel iets voor vinden."
- Verpleegkundige Anique Landzaad is er ook niet gelukkig mee dat de verantwoordelijkheid van de verdeling vooral bij de ziekenhuizen komt te liggen. "Dit creëert verdeeldheid [...] Het zet de ziekenhuizen voor het blok. Het is zó'n grijs gebied, dat je niet kan kiezen wie er hard heeft gewerkt en wie zich kapot heeft gewerkt." De bonus voelt voor haar als een 'zoethoudertje', omdat structurele verhoging er niet in zit.
- *Kamerlid Femke Merel van Kooten-Arissen* snapt niet hoe de commotie kon ontstaan. "De werkgevers hebben hier in mijn optiek het beste zicht op. Hoe moeilijk is het om even uit te zoeken wie er extra inzet hebben geleverd, dat door te geven, zodat die mensen de bonus krijgen?" Volgens Van Kooten-Arissen is er bij deze regeling geen sprake van een plafond. "De minister gaat uit van 800.000 mensen, maar hij heeft ook duidelijk gezegd: als het er meer zijn, zijn het er meer."
- *PvdA-Kamerlid John Kerstens* is kritisch. Hij snapt niet dat de minister er "14 weken over moest doen om met een regeling te komen die niet af is en bovendien een recept is voor ellende. Ik snap dat werkgevers daarvoor bedanken. De minister moet gewoon leveren. Als-ie nog langer treuzelt, zijn er straks geen mensen meer over in de zorg. Zoals het er nu naar uitziet, worden de eerste bonussen sowieso pas meer dan een half jaar nadat de Kamer daartoe opdracht gaf uitbetaald. Beschamend."
- *D66-Kamerlid Vera Bergkamp*: "Zorgverleners hebben tijdens de coronacrisis extra hard gewerkt. Daar willen we als Kamer een mooi financieel gebaar tegenoverstellen. Maar zoals het nu gaat, lijkt dit gebaar onder te sneeuwen door onduidelijkheid in de uitvoering. Eerst was onduidelijk of de bonus ook impact zou hebben op toeslagen van mensen. Dat moest minister De Jonge herstellen door een tweet. Nu is onduidelijk welke zorgmedewerkers wel en niet een bonus ontvangen. Daarmee dreigt dit gebaar geen tegemoetkoming, maar een splijtzwam te worden. Wij roepen de minister op dit snel en goed te regelen."

Brandbrief 81 artsen aan het Kabinet

- In een brandbrief aan de politiek schrijven 81 artsen dat de coronamaatregelen meer schade aanrichten aan de volksgezondheid dan dat ze goed doen. "De regels hebben onvoldoende wetenschappelijke basis en staan niet-coronazorg op de weg. "Van het inhalen van niet-geleverde zorg zal geen sprake zijn zolang de maatregelen blijven gelden." Politieke partijen wordt gevraagd "onafhankelijk en kritisch" te kijken naar de coronawet waar het kabinet nu aan werkt en die de maatregelen een wettelijk kader geeft. Verder worden beroepsverenigingen in de zorg en andere zorgverleners opgeroepen om zich uit te spreken over de coronamaatregelen en de coronawet.

Debat Maurice de Hond en Andreas Vos bij Op1

- Het laatste item bij Op1 gisteravond is het debat tussen Maurice de Hond en viroloog Andreas Voss. Volgens De Hond benadert hij het virus vanuit data-analyse en komt hij tot andere conclusies dan RIVM en OMT. Waar zij stellen dat aerosolen een beperkt bijdragen aan het verspreiden van corona, stelt De Hond dat dit de primaire verspreider is. De 1,5 meter afstand is volgens hem onnodig, zeker buiten waar je 'niet besmet raakt'. Voss stelt dat het virus ook buiten gewoon wordt overgedragen en je afstand moet houden. De Hond meent dat dit niet klopt: als je samenwoont met een coronapatiënt, toont data dat besmetting zelden plaatsvindt. Hij stelt dat dit gegeven wordt genegeerd. Voss bestrijdt dit en zegt dat contacten thuis juist 'by far' de belangrijkste bron van besmetting zijn, blijkens bron- en contactonderzoek.

'Lessen uit de crisis'

- Trouw schrijft over de lessen uit de eerste coronagolf. Zo zegt Bart Berden, bestuursvoorzitter van het Elizabeth Tweesteden Zieken, dat de "niet-coronapatiënten tekort zijn gedaan. Wat we van de huidige crisis geleerd hebben, is dat door het afschalen van de reguliere zorg de complete zorg ontregeld is geraakt", zegt de bestuursvoorzitter van het ziekenhuis. "Dat moet een eventuele volgende keer echt anders." Bas Leerink, die het LCPS zegt dat "enige afschaling van reguliere zorg mogelijk is, maar zoals nu dat doen we niet meer".
- Twee ouderpsychologen (Marja Vink en Maritza Allewijn) geven vier redenen waarom er in een volgende crisis geen bezoekersstop moet komen. 1) Gebrek aan nabijheid maakt ouderen ziek; 2) Het lijden van dierbaren moet niet onderschat worden; 3) Het bezoekverbod is gebaseerd op een schijntegenstelling. Het bezoekverbod was een offer dat naasten moesten brengen om verpleeghuisbewoners te beschermen. In de communicatie hierover kwam een schijntegenstelling terug: je kiest of voor veiligheid, of voor kwaliteit van leven. "Maar het is niet of veilig of fijn", zegt Allewijn. 4) Het bezoekverbod verhindert maatwerk.

Overig

- Hoogleraar risicomanagement Theo Kocken waarschuwt in FD dat we te sterk zijn gericht op reductie van het aantal coronadoden en coronapatiënten op de IC, en niet op het verminderen van het totale aantal doden of ernstig zieken in onze maatschappij. De slachtoffers als gevolg van bijvoorbeeld het niet behandelen van kankerpatiënten nemen we dan voor lief, evenals de impact van werkloosheid en faillissementen door corona op onze gezondheid op de lange termijn. Een andere mentale valkuil is volgens hem de angst voor het niet zeker weten. De regering ziet het RIVM als 'hét orakel', maar het is effectiever als de regering conflicterende theorieën presenteerde waarvan we nu nog niet weten welke de juiste is, in plaats van te gokken op één theorie en straks te moeten erkennen dat deze fout was. De kunst is volgens Kocken om beleid te bedenken dat effectief kan zijn bij 'verschillende wereldbeelden'. Hij wijst daarbij op het verschil van inzicht tussen Maurice de Hond en het RIVM; zij versimpelen de wereld. Het beste is volgens Kocken alle soorten risico's even sterk mee te laten wegen. Concreet: sta zo goed als alles toe in de buitenlucht, mits op gepaste afstand. Sta binnen meer toe (behalve massale evenementen) mits ventileren mogelijk is. Bescherm kwetsbare groepen, zonder ze te isoleren. Dergelijk beleid is robuust voor alle gangbare theorieën over coronaverspreiding en reduceert de negatieve neveneffecten van een lockdown.

Onderzoek en opiniepeilingen

- Uit onderzoek van EenVandaag onder ruim 26.000 leden van het opiniepanel blijkt dat het vertrouwen in de aanpak van het Kabinet hoog is (69%). Maar op het hoogtepunt van de crisis was dit hoger: 79%. Het tempo van de versoepelingen zorgt bij meer mensen voor vraagtekens. 29% van de ondervraagden is van mening dat het te snel gaat. "We versoepelen bijna alles, heffen zelfs maatregelen op. In andere landen zijn alweer nieuwe uitbraken, waarom worden we daar niet iets voorzichtiger van?". 21% (vooral kiezers van FvD en PVV) heeft een heel andere mening: "Het gaat allemaal echt te langzaam, bijna geen nieuwe besmettingen meer en toch mogen veel zaken nog niet volledig open. Dit gaat de Nederlandse economie de kop kosten." Overall is de grootste groep (47%) tevreden over het tempo van de versoepelingen. 55% maakt zich zorgen over een mogelijk tweede golf als gevolg van de versoepelingen.